

Zijn we terug op onze internationale topositie?

Dit najaar presenteert LKK de trendanalyses in de kinderopvang. Daarbij kijken we naar de ontwikkeling van de kwaliteit over een periode van meer dan 20 jaar. Een moment om terug te bliken.

Groei sinds de jaren 90

In de jaren '90 stond de Nederlandse kwaliteit van de kinderopvang in internationaal opzicht aan de top¹. Destijds maakten slechts 59 000 kinderen gebruik van kinderopvang, terwijl dit inmiddels bijna 390 000 kinderen zijn². Dat is een enorme groei. Deze expansie vond vooral plaats in de vroege jaren 2000 en ging samen met een behoorlijke kwaliteitsdaling³. Vanaf 2008 krabbelde de sector langzaam op en steeg de kwaliteit weer.

Nieuwe fase met de wet op de kov

De sector is enorm gegroeid, mede door veranderingen in wet- en regelgeving. De Wet op de Kinderopvang in 2005 markeert het begin van een periode waarin de sector in toenemende mate serieus genomen dient te worden.

Kinderopvang is niet langer alleen een arbeidsmarktinstrument, maar neemt steeds meer haar maatschappelijke taak in het bieden van een ontwikkelingsfunctie van jonge kinderen.

Kindersector conjunctuurgevoelig

De kindersector is tevens conjunctuurgevoelig, zo heeft de sector, en daarmee alle belanghebbenden, pijnlijk ondervonden. Een toename in arbeidsparticipatie van vrouwen gaat veelal samen met een toename in vraag naar kinderopvang. Maar het betekent ook dat een economische crisis (en werkloosheid van ouders als gevolg daarvan) enorme gevolgen kan hebben voor de kinderopvangsector. Wederom is er een kwaliteitsdaling zichtbaar rond 2012 door een daling van de afname door ouders en bezuinigingen van overheidswege⁴. Het faillissement van Estro in 2014 vormt een zwarte bladzijde in de geschiedenis van de kinderopvang en toont de kwetsbaarheid van de sector.

¹ Van IJzendoorn, M. H., Tavecchio, L. W. C., Stams, G. J. J. M., Verhoeven, M. J. E., & Reiling, E. J. (1998). Quality of a child-care center and attunement between parents and caregivers: A child-care center in cross-national perspective. *The Journal of Genetic Psychology, 159*, 437–454. Gevers Deynoot-Schaub, M. J. J. M., & Riksen-Walraven, J. M. A. (2002). Kwaliteit onder druk: De kwaliteit van opvang in Nederlandse kinderdagverblijven in 1995 en 2001. *Pedagogiek, 22*, 109–124. Gevers Deynoot-Schaub, M. J. J. M., & Riksen-Walraven, J. M. A. (2005). Child care under pressure: The quality of Dutch centers in 1995 and 2001. *The Journal of Genetic Psychology, 66*, 280–296.

² Rapportage SZW derde kwartaal 2018 via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/12/11/cijfers-kinderopvang-derde-kwartaal-2018>

³ Gevers-Deynoot-Schaub & Riksen-Walraven, (2002); (2005)

⁴ Akgündüz, Jongen, Leseman, & Plantenga (2015). Quasi-experimental evidence in the relation between child care subsidies and child care quality, CPB Discussion Paper 310.

Gelukkig lijkt het tij daarna te keren. Recentere metingen van het Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK) laten zien dat de kwaliteit gemiddeld genomen in orde is, hoewel er ruimte blijft voor verbetering⁵. Momenteel worden de gegevens voor de derde observatieronde verzameld. De informatie die LKK verzamelt tussen 2017-2020 draagt bij aan meer kennis over wat er speelt in de kinderopvangsector. En dat is vooral van belang wanneer er nieuwe beleidsmaatregelen geïmplementeerd worden, zoals IKK.

Meting LKK 2019

Dit najaar zullen we de resultaten van onze trendanalyses presenteren! Sommige observatie instrumenten worden al sinds 1995 gebruikt, waardoor we over een periode van meer dan 20 jaar kunnen kijken naar de ontwikkeling van kwaliteit. 24 jaar aan onderzoeksgegevens zullen geanalyseerd worden tegen de achtergrond van belangrijke maatschappelijke en beleidsontwikkelingen. De oudste gegevens hebben gebruik gemaakt van een algemene observatieschaal voor kwaliteit (ITERS/ECERS) die ook door LKK gebruikt wordt.

Tevens zet LKK de metingen met het NCKO-instrumentarium voort zodat een vergelijking van kwaliteit mogelijk is vanaf 2005⁶. Daarnaast worden gegevens uit het pre-COOL onderzoek van 2011 en 2012 ten tijde van de economische crisis⁷ gebruikt voor een vergelijking. Al deze gegevens tezamen vormen een uniek inzicht in de ontwikkelingen van kwaliteit in de kinderopvang in de laatste decennia. Staan we weer aan de internationale top?

Houd de website in de gaten voor dit nieuw te verschijnen rapport!

Contactpersonen

Prof. Paul Leseman, UU
Dr. Pauline Slot, UU
Dr. Ijsbrand Jepma, Sardes
Dr. Paulien Muller, Sardes

info@monitorlkk.nl • www.monitorlkk.nl

Utrecht, mei 2019

Universiteit Utrecht

⁵ Slot, P., Jepma, I.J., Muller, P. Romijn, B., & Leseman, P. (2018). Kwaliteit van de Nederlandse kinderdagopvang. Peuteropvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. Gecombineerde metingen 2017-2018. Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK): Universiteit Utrecht/Sardes.

⁶ Fukkink e.a. (2013). Pedagogische kwaliteit van de kinderopvang voor 0-4-jarigen in Nederlandse kinderdagverblijven in 2012.

⁷ Leseman & Slot (2013). Kwaliteit en curriculum van voorschoolse opvang en educatie, National Regieorgaan Onderwijsonderzoek, Den Haag.